

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ГЛИБИННА ПСИХОЛОГІЯ

ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

В ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»

ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ прикладної психології

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

Мелоян Анаїт Едуардівна, кандидат психологічних наук, професор

РЕЦЕНЗЕНТИ:

професор, доктор психологічних наук Солодухова О.Г.

доцент, кандидат психологічних наук Шайда Н.П.

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Глибинна психологія» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр спеціальності 053 Психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є несвідома сфера психіки, як головний чинник організації поведінки людини.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення дисципліни «Глибинна психологія» спирається на освоєння навчального матеріалу в рамках дисциплін «Психологія особистості», «Напрямки в зарубіжній психології». Дану навчальну дисципліну доповнює паралельне освоєння дисциплін «Основи психологічного консультування», «Основи психотерапії».

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Основи класичного психоаналізу.

Змістовий модуль 2. Основні школи глибинної психології.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Глибинна психологія» є формування у студентів цілісного уявлення про основні ідеї та концепції психоаналітичної теорії та інших теорій глибинної психології, які пов'язані з вивченням несвідомої сфери особистості.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Глибинна психологія» є:

- 1) Формування уявлень про становлення та розвиток у рамках глибинних теорій особистості.
- 2) Засвоєння різних прийомів, інструментарію і технік психоаналітичної терапії та глибинної психокорекції.
- 3) Створення умов для формування здібностей щодо теоретичного аналізу глибинно-психологічної літератури, самостійного осмислення й узагальнення вивченого матеріалу і застосування набутих знань у різних сферах діяльності.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні: готовність до формування цілісного уявлення про основні ідеї та концепції глибинно-психологічної теорії, яка пов'язана з вивченням несвідомої сфери особистості.

спеціальні: здатність оперувати базовими поняттями у глибинній психології, володіти навичками науково-психологічного аналізу.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 годин / 5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи класичного психоаналізу

Тема 1. Введення в дисципліну

Історія виникнення і розвиток глибинної психології. Етапи розвитку психоаналізу З.Фрейда. Багатозначність поняття психоаналізу. Методи дослідження у психоаналізу. Мета психоаналітичної терапії.

Тема 2. Метапсихологічні підходи психоаналітичної теорії З.Фрейда.

Топічна модель психічного апарата: аналіз особливості функціонування систем свідомого, до свідомого, несвідомого. Основні властивості несвідомого. Структурна модель психічного апарата: Ід, Его, Супер-Его. Основи внутрішньопсихічних конфліктів.

Тема 3. Дуалістична теорія потягів “до життя” та “до смерті”

Навчання про потягах. Теорія лібідо. Сексуальність і Ерос. Проблема вибору об'єкта Еросу. Інфантильна сексуальність. Деструкція і агресивність. Нав'язливе повторення, потяг “до життя” та потяг “до смерті”.

Тема 4. Природа та типи тривоги. Види та функції захисних механізмів

Природа і функції тривоги. Типи тривоги: реалістична, невротична і моральна тривога. Природа соціальної тривоги. Характеристика основних захисних механізмів Его: витиснення, проєкція, заміщення, раціоналізація, реактивне утворення, сублимація, заперечення, регресія. Класифікація захисних механізмів А. Фрейд.

Тема 5. Психосексуальні стадії розвитку особистості

Загальна характеристика стадій психосексуального розвитку. Психологічна характеристика стадій розвитку лібідо: а) оральна стадія; б) анальна стадія; в) фалічна стадія; г) латентний період, д) геніальна стадія. Едипов комплекс та особливості його прояву на фалічній стадії розвитку лібідо.

Змістовий модуль 2. Основні школи глибинної психології

Тема 6. Соціокультурна теорія К.Хорні.

Основні принципи і положення соціокультурної теорії К.Хорні. Проблема базальної тривоги і соціальних відносин між дітьми і батьками. Невротичні тенденції особистості за К.Хорні. Захисні стратегії міжособистісних відносин. Невротичні конфлікти і шляхи їх вирішення в теорії К.Хорні.

Тема 7. Гуманістичний психоаналіз Е.Фромма.

Основні принципи і положення. Проблема екзистенціальних дихотомій в теорії Е.Фромма. Класифікація екзистенціальних потреб. Характеристика соціальних типів характеру. Три форми психопатології: соціальна некрофілія, злоякісний нарцизм, інцестуальний симбіоз.

Тема 8. Его- психологія Е. Еріксона.

Основні принципи і положення. Порівняльний аналіз теорій З.Фрейда і Е.Еріксона. Характеристика психосоціальних стадій розвитку. Епігенетичний принцип дозрівання. Аналіз 8 стадій розвитку особистості в теорії Е.Еріксона: оральна стадія, анальна стадія, фалічна стадія, латентний період, рання зрілість, середня зрілість, пізня зрілість. Проблема ідентичності в теорії Е.Еріксона.

Тема 9. Аналітична психологія: К.Г.Юнг.

Структура особистості в аналітичній теорії К.Г.Юнга. Характеристика особистісного і колективного несвідомого. Архетипічна символіка психічного. Аналіз основних архетипів: аніма, анімус, персона, тінь, самість. Психологічні типи особистості.

Тема 10. Українська школа глибинної психології: Т.С. Яценко

Теоретичні передумови активного соціально-психологічного навчання. Методи АСПН: групова дискусія, психомалюнок, рольова гра, психодрама, методи невербальної взаємодії. Модель внутрішньої динаміки психіки. Теоретичні моделі психокорекційної практики.

3. Рекомендована література

1. Абрахам К.. Классические психоаналитические труды/ К.Абрахам, Э. Гловер., Ш.Ференци - М.: Когито-центр, 2008. - 223 с.
2. Адлер А. Наука о характерах: Понять природу человека / А.Адлер. – М.: Академический проект, 2014. – 243 с.
3. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии / А.Адлер – М.: Академический проект, 2015. – 240 с.
4. Бион У.Р. Элементы психоанализа / У.Р.Бион - М., Когито-центр, 2008. - 127 с.
5. Добренков В.И. Гуманистическая антропология Эриха Фромма. / В.И.Добренков, П.В.Агапов - Санкт-Петербург: Академический Проект, 2015 .- 208 с.
6. Гуревич П. С. Психоанализ. Том 1. Фрейдизм и неофрейдизм. Учебник / П.С.Гуревич — Москва, Юрайт, 2014 г.- 544 с.
7. Егорова И.В. Философская антропология Эриха Фромма / И.В.Егорова — Санкт-Петербург: Книга по Требованию, 2013 - 168 с.
8. Змановская Е.В. Современный психоанализ. Теория и практика / Е.В.Змановская – СПб: Питер, 2013 . - 530с. (Серия «Мастера психологии»).
9. Келвин Х. Теория личности / Х.Келвин, Л.Гарднер — М .: ЭКСМО – Пресс, 1999.— 592 с. (Серия « Мир психологии»).
10. Кляйн М. Развитие в психоанализе / М.Кляйн - М.: Академический проект, 2001. – 512с.
11. Кляйн Мелани «Развитие одного ребенка» и другие работы 1920–1928 гг./ Мелани Кляйн - Ижевск: ERGO, 2007.- Т.1. - 374 с. (Серия «Психоаналитические труды Мелани Кляйн»).
12. Кляйн Мелани. «Любовь, вина и репарация» и другие работы 1929–1942 гг. / Малини Кляйн - Ижевск: ERGO, 2007. - Т. 2. - 386 с. (Серия «Психоаналитические труды Мелани Кляйн»).
13. Кляйн Мелани «Эдипов комплекс в свете ранних тревог» и другие работы 1945–1952 гг. / Мелани Кляйн - Ижевск: ERGO, 2009. - Т. 5. - 312 с. (Серия «Психоаналитические труды Мелани Кляйн»).
14. Кляйн М. Эдипов комплекс в свете ранних страхов / М.Кляйн - Ижевск: ERGO, 2011. - 92 с.
15. Лапланш Ж. Словарь по психоанализу / Ж. Лапланш, Ж.-Б. Понталис (пер. с франц. Н.С. Автономовой) – М.: Высш.шк., 1996. – 623 с.
16. Лейбин В. Психоанализ: учеб. / В. Лейбин. – СПб.: Питер, 2002. – 567 с.
17. Лейбин В.М. Фрейд, психоанализ и современная западная философия / В.М.Лейбин - М., 1990. – 397 с.
18. Лейбин В.М. Эдипов комплекс и российская ментальность / В.М.Лейбин - М., 1997 - 60 с.
19. Нельсон-Джонс Р. Теория и практика консультирования/ Р.Нельсон-Джонс — СПб.: Питер, 2001.— (Серия “Золотой фонд психотерапии”).
20. Сальваторе М.Р. Теории личности: сравнительный анализ / М.Р.Сальваторе (пер. с англ) — СПб.:Узд. “Речь”, 2002.—539 с.
21. Старовойтов В.В. Современный психоанализ: грани развития / В.В.Старовойтов — М.: Книга по Требованию, 2013 - 128 с.
22. Сумерки богов / Ф. Ницше — М.: Книга по Требованию, 2012 г.- 398 с.
23. Томэ Х. Современный психоанализ /Х.Томэ, Х. Кэхеле - М., 1996. - Т.1. Теория. - 576 с.
24. Томэ Х. Современный психоанализ / Х.Томэ, Х. Кэхеле - М., 1996. - Т.2. Практика. - 776 с.
25. Фенихель О. Психоаналитическая теория неврозов / О.Фенихель. М: Академический проект, 2004 - 848с.

26. Ференци Ш.. Анализ души. Сообщения из области психоанализа/ Шандор Ференци - Ижевск: ERGO, 2011. - 132 с. (Серия «Клинический архив»).
27. Ференци Ш.. Интроекция и перенос. Психоаналитическое исследование / Шандор Ференци - Ижевск: ERGO, 2011. - 60 с. (Серия «Клинический архив»).
28. Ференци Ш. Теория и практика психоанализа / Шандор Ференци (пер. с нем.) - М., СПб., 2000.
29. Ферро А. Психоанализ: создание историй / Антонио Ферро - М.: "Класс", 2007. - 232с.
30. Фрейд А. Психология "Я" и защитные механизмы / А.Фрейд- М., 1993. - 142 с.
31. Фрейд А. Теория и практика детского психоанализа / А.Фрейд (пер. с англ. и нем.)
32. Фрейд А. Детская сексуальность и психоанализ детских неврозов /А.Фрейд, З.Фрейд - СПб., 1997. - 387 с.
33. Фрейд А. Лекции по детскому психоанализу / А. Фрейд: пер.с англ. – М.: Апрель Пресс; Эксмо, 2002. – 304 с.
34. Фрейд А. Эго и механизмы защиты / А. Фрейд: (пер. с англ. М.Гинзбурга). – М.: Эксмо, 2003. – 256 с
35. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции. / З.Фрейд - М.: Азбука, 2009. - 479 с. («Серия Азбука-классика»)
36. Фрейд З. Влечения и неврозы / З.Фрейд - М.: Академический проект, 2007. - 233 с. (Серия «Психологические технологии»)
37. Фрейд З. Знаменитые случаи из практики / З.Фрейд - М.: Когито-Центр, 2007. - 538 с.
38. Фрейд З. Лекции по введению в психоанализ / З.Фрейд – М.: Академический проект, 2009. - 597 с. (Серия «Психологические технологии»)
39. Фрейд З. Основной инстинкт / З.Фрейд - М.: АСТ, 1997, - 607 с. (Серия «Классики зарубежной психологии»)
40. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности /З.Фрейд - М.: Азбука, 2014 . - 254с. (Серия «Азбука - классика»)
41. Фрейд З. Письма к невесте / З.Фрейд - М.: Азбука, 2008. - 142 с. (Серия «Азбука - классика»)
42. Фрейд З. По ту сторону принципа удовольствия. /З.Фрейд - М.: Фолио, 2010. - 288 с.
43. Фрейд З. Психика: структура и функционирование /З.Фрейд - М.: Академический проект, 2007. - 230 с. (Серия «Психологические технологии»)
44. Фрейд З. Психоанализ и детские неврозы /З.Фрейд – М.: Алетейя., 2000. - 295 с.
45. Фрейд З. О психоанализе. Леонардо да Винчи /З.Фрейд – М.: Фолио., 2010. - 256 с
46. Фрейд З. Психоаналитические этюды /З.Фрейд – М.: АСТ, 2011. – 244.
47. Фрейд З. Психология масс и анализ человеческого «Я» /З. Фрейд - М.: Академический проект, 2011. - 123 с. (Серия «Психологические технологии»).
48. Фрейд З. Психопатология обыденной жизни /З.Фрейд - СПб., 1997.
49. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Дополнительный том. Сочинения по технике лечения / З. Фрейд . - М.: СТД, 2008. - 440с.
50. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 1. Лекции по введению в психоанализ и новый цикл / З. Фрейд. - М., СТД, 2003. - 608с.
51. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 2. Толкование сновидений / З.Фрейд. - М., СТД, 2005. - 688с.
52. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 3. Психология бессознательного/ З. Фрейд - М., СТД, 2006. - 448с.
53. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 4. Психологические сочинения / З. Фрейд. - М., СТД, 2006. - 336с.
54. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 5. Сексуальная жизнь / З.Фрейд. - М., СТД, 2006. - 312с.
55. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 6. Истерия и страх / З.Фрейд. - М., СТД, 2006. - 336с.

56. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 7. Навязчивость, паранойя и перверсия / З.Фрейд - М., СТД, 2006. - 336с.
57. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 8. Два детских невроза / З.Фрейд - М., СТД, 2007. - 240с.
58. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 9 Вопросы общества и происхождение религии / З.Фрейд М., СТД, 2008. - 608с.
59. Фрейд З. Собрание сочинений в 26 томах. Том 1. / Зигмунд Фрейд, Йозеф Брейер. - Исследования истерии. ВЕИП, 2005. - 464с.
60. Фрейд З. Собрание сочинений в 26 томах. Том 2. / З.Фрейд - Автопортрет. ВЕИП - 2006. - 256с.
61. Фрейд З. Собрание сочинений в 26 томах. Том 3. Одержимость дьяволом. / З.Фрейд - Паранойя. ВЕИП - 2006. - 256с
62. Фрейд З. Собрание сочинений в 26 томах. Том 4. Навязчивые состояния. Человек-крыса. Человек-волк / З.Фрейд - ВЕИП - 2007. - 320с.
63. Фрейд З. Техника психоанализа / З.Фрейд - М.: Академический проект, 2008. - 292 с. (Серия «Психологические технологии»)
64. Фрейд З. Толкование сновидений / З.Фрейд - М., Академический проект, 2007. - 512 с. (Серия «Психологические технологии»)
65. Фрейд З. Тотем и табу / З.Фрейд - М., Академический проект, 2007. - 159 с. (Серия «Психологические технологии»)
66. Фрейд З. Тотем и табу. Психология первобытной культуры и религии./ З.Фрейд - СПб., 1997. - 222 с.
67. Фрейд З. Художник и фантазирование. / З.Фрейд - М., Республика, 1995. - 400 с.
68. Фрейд З. Человек Моисей: психология религии. / З.Фрейд - М.: Академический проект, 2007. - 186 с. (Серия «Психологические технологии»)
69. Фрейд З. Человек по имени Моисей и монотеистическая религия / З.Фрейд - М.: Азбука, 2008. - 172 с. (Серия «Азбука-классика»)
70. Фрейд З. Я и Оно. Труды разных лет. В 2-х Т. / З.Фрейд - М.: Мерани, 1991. - 400 с. ...
71. Фрейд З. Влечения и их судьба. / З.Фрейд – М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 1999. – 432 с.
72. Фрейд З. Я и Оно / З. Фрейд // Очерки по психологии сексуальности: [пер. с нем.]. – Мн.: ООО „Попурри”, 1999. – С. 105 – 139.
73. Фрейджер Р. Личность: теория, эксперименты, упражнения / Дж.Фейдимен — СПб.: Пройм-Еврознак, 2002.- 864 с.
74. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм: пер с англ. Е. М Телятниковой, Т.В. Панфилова; худ. обл. М. В. Драко. – Мн. : ООО Попурри, 1999. – 624 с.
75. Фромм Э. Искусство любить / Э. Фромм — Санкт-Петербург, АСТ, 2014 г.- 256 с.
76. Харенко С. Психологічні особливості та корекція емоційних станів підлітків (засобами активного соціально-психологічного навчання) : Автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. / С.Харенко – Івано-Франківськ, 2008. – 20 с.
77. Хартман Х. Эго-психология и проблема адаптации / Х.Хартман: под. общ. ред. М.В.Ромашкевича. – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2002 – 160 с.
78. Хорни К. Женская психология /К.Хорни – СПб.: Астер – Х, 2013. – 126 с.
79. Хорни К. Психология женщины. Пути в психоанализе / К. Хорни. – СПб.: Питер, 2002. – 480 с.
80. Хорни К. Невротическая личность нашего времени / К.Хорни – М.: прогресс, 2000. – 480 с
81. Хрестоматия по истории психологии // под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан. – М.: МГУ, 1980. – С. 184 – 188.
82. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб.: Питер’ 2000. – 607 с.
83. Шпильрейн С.. Психоаналитические труды/ С.Шпильрейн - Ижевск: ERGO, 2008. - .466 с.

84. Шпиц Р. Психоанализ раннего детского возраста / Р.Шпиц - М., 2001.
85. Эльячефф К. Затаенная боль: Дневник психоаналитика (детский психоанализ)/ К.Эльячефф – М.: «КСТАТИ», 1999. – 176 с.
86. Эриксон Э. Идентичность: Юность и кризис / Э.Эриксон: пер. с англ. // Общ. ред. А.В.Толстых. - М., 1996.
87. Эро Р. Ключевые проблемы психоанализа: Избранные труды./ Р.Эро - М., Когито-Центр, 2009. - 331 с.
88. Энциклопедия глубинной психологии. / Зигмунд Фрейд: жизнь, работа, наследие. – М.: ЗАО МГ Менеджмент, 1998. – Т. I: – 800 с.
89. Энциклопедия глубинной психологии. – М.: Когито-Центр, МГМ, 2001. – Т. II: Новые направления в психоанализе. Психоанализ общества. Психоаналитическое движение. Психоанализ в Восточной Европе. – 752 с.
90. Энциклопедия глубинной психологии. Том III. Последователи З. Фрейда. – М.: «Когито-Центр», МГМ, 2002. – 410 с.
91. Эриксон Э. Жизненный цикл: эпигенез идентичности / Э. Эриксон // Архетип. – 1995. – № 1. – С. 105 – 114.
92. Юнг К. Г. Структура психики и архетипы / К.Г.Юнг – М.: Академический проект, 2015. – 276 с.
93. Юнг К. Г. Либи́до, его метаморфозы и символы / К.Г.Юнг – СПб.: Питер, 1994. – 414 с.
94. Юнг К. Г. Практика психотерапии / К.Г.Юнг: пер. А. А. Спектор. – Мн.: Харвест, 2003. – 384 с.
95. Юнг К. Г. Проблемы души нашего времени/ К.Г.Юнг – М.: Прогресс, 1994. – 336 с.
96. Юнг К. Г. Собрание сочинений: Конфликты детской души / К.Г.Юнг: пер. с нем. – М.: Канон, 1994. – 336 с.
97. Яценко Т. С. Активное социально-психологическое обучение: теория, процесс, практика: Учеб. пособие. / Т. С. Яценко, Я. М. Кмит, Б. Н. Алексеенко. – Хмельницкий: НАПВУ; М.: СИП РИА, 2002. – 792 с.
98. Яценко Т. С. Основы глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: Навч. посіб. / Т.С.Яценко– К.: Вища шк., 2006. – 382 с.
99. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції: Навч. посіб./ Т.С.Яценко – К.: Либідь, 1996. – 264 с.
100. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: Навч. посіб. / Т.С.Яценко – К.: Вища шк., 2004. – 679 с.
101. Яценко Т. С. Активное социально-психологическое обучение: теория, процесс, практика: Учеб. пособие. / Т. С. Яценко, Я. М. Кмит, Б. Н. Алексеенко. – Хмельницкий: НАПВУ; М.: СИП РИА, 2002. – 792 с.
102. Яценко Т.С. Релігійна віра в світлі глибинної психокорекції. Навчальний посібник. /Т.С.Яценко, В.І.Бондарь, О.В.Педченко – Київ:Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. – 303с.
103. Т.С. Яценко. Теория и практика глубинной психокоррекции: материалы Седьмой авторской школы./ Т.С.Яценко Ялта-Київ, 2013. – 294с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Поточний контроль: індивідуальна активність на практичних заняттях.
Проміжний контроль: контрольна робота.
Підсумковий контроль: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування.